

HOOFDSTUK 1 INLEIDING

Het begrip biodiversiteit speelt tegenwoordig een zeer prominente rol in de natuurbescherming. In vele beleidsstukken en beheerprogramma's komt het terug. In een belangrijke beleidsdoelstelling wordt dit concreet vertaald als: 'In 2020 zijn voor alle in 1982 in Nederland van nature voorkomende soorten en populaties de condities voor instandhouding duurzaam aanwezig' (MINISTERIE VAN LNV 2000). Dit roept natuurlijk meteen de vraag op: hoeveel en welke soorten komen er eigenlijk in ons land voor? Tot voor kort kon daar slechts naar gegist worden. In dit boek geven Nederlandse specialisten het antwoord op deze vraag.

De voor u liggende uitgave is gedeeltelijk gebaseerd op het boek *Biodiversiteit in Nederland* (fig. 1) (VAN NIEUKERKEN & VAN LOON 1995). Indertijd gaf deze publicatie het meest volledige beeld van de in Nederland voorkomende soorten. De informatie was gebaseerd op door specialisten ingevulde enquêtes. De genoemde soortenaantallen waren afkomstig van gepubliceerde naamlijsten en overzichtswerken, maar vaak ook van schattingen van de deskundigen.

Voor dit boek konden we – anders dan 15 jaar geleden – gebruik maken van het Nederlands Soortenregister (www.nederlandsesoorten.nl) (fig. 2). In deze online databank wordt een actueel overzicht van de in Nederland aangetroffen soorten gegeven aan de hand van lijsten die gedurende vele jaren door de specialisten samengesteld zijn. De lijsten worden nationaal en internationaal gebruikt als standaard op het gebied van naamgeving en voorkomen van de Nederlandse soorten. In de komende jaren zal de website samen met de Particuliere Gegevensbeherende Organisaties worden uitgebouwd tot een encyclopedie van de Nederlandse biodiversiteit. Zo zal ook de informatie uit dit boek worden toegevoegd.

Het maken van een dergelijk overzicht is onmogelijk zonder taxonomische expertise. Soms wordt er gemopperd als er weer een naam van een bekende soort verandert of als de omgrenzing van een familie wijzigt. Het is echter belangrijk zich te realiseren dat deze kleine ongemakken in het niet vallen bij de voordelen van de taxonomische wetenschap. Het is essentieel om te weten wat een soort precies is en hoe groepen aan elkaar verwant zijn om te komen tot een logische indeling van de overweldigende hoeveelheid organismen op aarde. Voor het eerst toont dit boek ook de evolutionaire relaties van de hele Nederlandse biodiversiteit door een complete stamboom van alle groepen, die de nieuwste inzichten van de wetenschap volgt. Taxonomie is de basis van onze kennis over biodiversiteit en dus essentieel voor een adequate natuurbescherming, maar ook noodzakelijk wanneer er een nieuwe plaag in onze landbouwgewassen opduikt of er een potentieel invasieve exoot gevonden wordt.

De redactie wil alle personen bedanken die een bijdrage hebben geleverd aan dit boek. Allereerst natuurlijk de hoofdstukauteurs en specialisten en organisaties die de

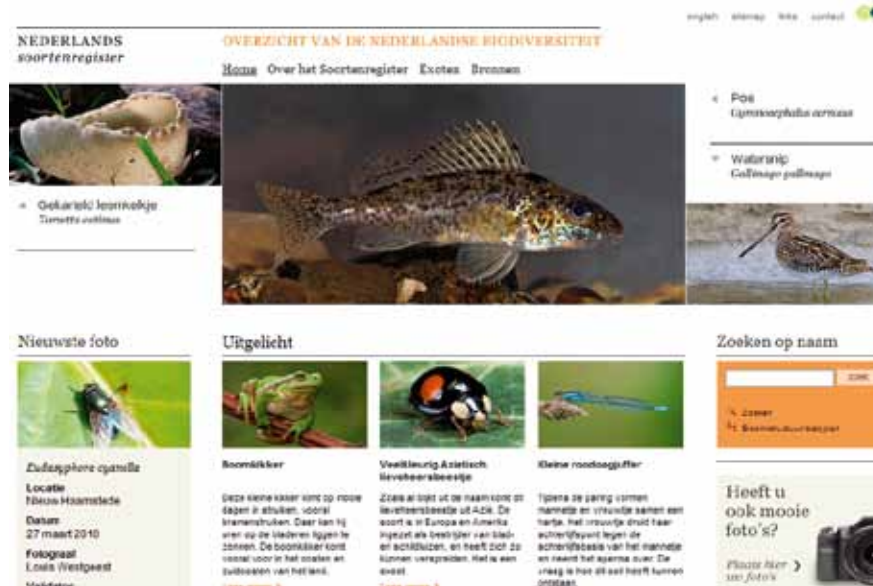

JINZE NOORDIJK
ROY M.J.C. KLEUKERS
ERIK J. VAN NIEUKERKEN
ANDRÉ J. VAN LOON

Figuur 1
Het vorige biodiversiteitsboek
(VAN NIEUKERKEN & VAN LOON 1995).

groepsbesprekingen hebben verzorgd. Twee van de auteurs, Bert Higler en Wim Vervoort, zijn kort geleden overleden en hebben helaas hun bijdrage niet meer in druk kunnen zien. Edo Knegtering (Ministerie van LNV) en Lodewijk van Duuren (Centraal Bureau voor de Statistiek) dachten mee over de opzet, als vertegenwoordigers van de begeleidingscommissie. Diverse personen hebben een bijdrage geleverd aan de groepsbesprekingen en/of hoofdstukken: Arnoud van den Berg (vogels), Arthur van Dulmen (algen en planten, Grontmij | Team Ecologie), Charles Fransens (marine fauna, NCB Naturalis), Hans Kruijer (NHN/NCB Naturalis),

Figuur 2
Het Nederlands Soortenregister
(www.nederlandsesoorten.nl)
bevat de volledige soortenlijsten.

Koen Lock (basale geleedpotigen, onderzoek, Universiteit van Gent), André van Loon (vogels), Menno Reemer (hoofdstuk 7), Marco Roos (eencelligen en planten, NHN/NCB Naturalis), Menno Schilthuizen (hoofdstuk 3, NCB Naturalis), David Tempelman (zoetwaterfauna, Grontmij | Team Ecologie) en Dirk Zoetebier (vogels, sovoN). Diverse collega's van de auteurs van hoofdstuk 10 (Beleid) becommentarieerden tekstdelen of leverden informatie: Dick Bal, Joop van Bodegraven, Monique Brobbel, Robert-Jan Croonen, Jasper Dalhuisen, Mark Hoevenaars, Henk de Jong, Peter Paul Mertens, Machtelt Meijer, Marten Meijers, Miranda Meijster, Erik Mulleneers, Bas Roels, Pieter Roos, Frank Roozen, Wilbert van Vliet, Rogier Vogelijn en Willem van Wingerden. Vincent Kalkman (EIS-Nederland) bereidde de diversiteitskaarten voor. Hij kon daarbij gebruik maken van de databestanden van de PGO's en Waarneming.nl. Tientallen

fotografen stelden belangeloos hun materiaal beschikbaar waardoor we de Nederlandse biodiversiteit prachtig in beeld konden brengen. Een speciaal woord van dank aan enkele van hen die bijzondere bijdragen hebben geleverd: Wim van Egmond, Tim Faasen, Marco Faasse, Theodoor Heijerman en Albert de Wilde. Een complete lijst van auteurs, fotografen en organisaties vindt u in bijlage 1 en 2. Jan Krikken heeft in zijn vorige functie, adjunct-directeur onderzoek & collectie bij NCB Naturalis, dit project steeds gestimuleerd. Fred Mooij (NCB Naturalis) hield de planning van het boek nauwgezet in de gaten. Niko Korenhof (NCB Naturalis) heeft zich bijzonder ingezet om er een verzorgde uitgave van te maken en Maria Schilder hielp mee met de laatste vormgevingsklussen. Guido Keijl was behulpzaam bij het samenstellen van de index. Steve Donovan (NCB Naturalis) corrigeerde de summary.